

ZAKÁZANÉ KNIHY VO FONDE ŠTÁTNEJ VEDECKEJ KNIŽNICE V BANSKEJ BYSTRICI

MGR. MÁRIA BÔBOVÁ, PHD., MGR. MONIKA DANKOVÁ, PHD.

The article deals with the history of banned books in Slovakia, taking into account the city of Banská Bystrica. The presented items published from the 16th to the 20th centuries are deposited in the State Scientific Library in Banská Bystrica. These are supplemented with archival materials capturing state regulations and their fulfilment in contemporary libraries located in Banská Bystrica. The authors focus particularly on Protestant books, the Catholic Index of Forbidden Books, the publicly burned book by Adam František Kollár, the censorship in the 18th century, and disposals of books in libraries in the 20th century.

Keywords: banned books; censorship; libraries; Banská Bystrica (town)

 monika.dankova@svkbb.eu

 maria.bobova@svkbb.eu

 Štátna vedecká knižnica
v Banskej Bystrici
Oddelenie výskumu
a bibliografie

 www.svkbb.eu

Fond Štátnej vedeckej knižnice v Banskej Bystrici poskytuje podnetné informácie aj k zaujímavej téme zakázaných kníh. V našom príspevku sa pokúsime priblížiť chronologický vývoj v tejto oblasti s prihliadnutím na banskobystrické reálie z pohľadu konkrétnych dokumentov i dejín knižnice.

Zakázané knihy nie sú novodobým fenoménom v dejinách ľudstva. Spisy a diela boli z rôznych dôvodov ničené už v starovekom Egypte, Grécku, Ríme, ale aj Číne. Dokonca v Biblii môžeme nájsť pasáž o pálení kníh v hebrejskom svete.¹

Najvypuklejším obdobím v tomto neslávnom smere sa stalo 16. storočie, pretože na jednej strane sa začalo šíriť množstvo spisov nového protestantského náboženstva po vystúpení Martina Luthera, na druhej strane v tomto období dochádza k zdokonaľovaniu kníhtlače. V čase reformácie a protireformácie sa prohibičná literatúra na Slovensku, pochádzajúca neraz z konfiškácií evanjelických školských či súkromných knižníc, stávala aj súčasťou katolíckych knižníc. Prohibičná literatúra mala osobitné postavenie. Napríklad v jezuitských knižniciach bývali heretické spisy vyčlenené zo základného fondu, prípadne boli vedené v samostatnom katalógu a uložené v tajnej miestnosti, do ktorej mal prístup iba rektor.²

NOVÝ ZÁKON

Vo fonde seminárnej knižnice bývalého Biskupského seminára sv. Karola Boromejského³, ktorý dnes spravuje Štátna vedecká knižnica v Banskej Bystrici, sa nachádzajú viaceré zakázané diela. Jedným z nich je *Nový zákon*⁴ od Erazma Rotterdamského zo 16. storočia. Aj keď je kniha poškodená a chýba jej titulný list, zachovali sa v nej rukopisné provenienčné záznamy o viacerých jej súkromných vlastníkoch. Pravdepodobne až v 18. storočí, keď sa kniha dostala do Kapitulskej knižnice v Banskej Bystrici si vyslúžila označenie „*Biblia hac hæretica sunt*“.⁵

KOMENTÁRE K EVANJELIU SV. MATÚŠA

Zaujímavý je tiež osud knihy *Komentáre k evanjeliu sv. Matúša*⁶ od nemeckého teológa a reformátora Wolfganga Muscula. Jedným z vlastníkov uvedeného

diela v priebehu 17. storočia bol evanjelický kňaz Šimon Brestovinus z Liptovského Trnovca, ktorý do knihy vpisoval rodinné záznamy. Práve na základe záznamov vieme o najmladšom Šimonovom synovi Adamovi, ktorý sa narodil v roku 1634.

Adam Brestovius sa taktiež stal kňazom a pôsobil neďaleko Banskej Bystrice v baníckej obci Špania Dolina. V roku 1673 však musel opustiť územie Slovenska, pretože odmietol podpísať reverz komorskému prefektovi Jánovi Scholtzovi.⁷ Otcova kniha, ktorú si priniesol zo sebou do Španej Doliny, mu bola, pravdepodobne, pri tejto príležitosti skonfiškovaná a dostala sa do knižnice banskobystrických jezuitov, o čom svedčí provenienčný záznam „*Cat. Collegij Neosoliensis Soc. Jesu inscriptus*.“

ZOZNAM ZAKÁZANÝCH KNÍH

Spoločenská odozva protestantizmu a neustále narastajúci počet protestantskej literatúry dovedli pápeža Pavla III. v roku 1542 k ustanoveniu Posvätej Kongregácie Rímskej a univerzálnej inkvizície. Inkvizícia poverená pápežom Pavlom IV. vytvorila v roku 1559 súpis literárnych diel, predstavujúcich nebezpečenstvo pre vieru, čím vznikol *Zoznam zakázaných kníh* (lat. *Index Librorum Prohibitorum*). V rokoch 1559 – 1966 išlo o oficiálny zoznam publikácií, ktoré katolícka cirkev zakazovala čítať veriacim. Okrem Lutherových, Kalvínových či Zwingliho diel sa v zozname nachádzali aj také diela, ako Biblia v národných jazykoch, Talmud, Korán, knihy o veštení, poverách a čiernej mágii.⁸ Boli to spisy, ktoré útočili na autoritu cirkvi a morálku. Forma dokumentu sa ustálila na Tridentskom koncile a dokument sa vzťahoval aj na knihy vydané v predošlom období.⁹ Aktualizovaný zoznam diel vychádzal opakovane vždy po niekoľkých rokoch, a tak sa vo fonde seminárnej knižnice nachádzajú viaceré jeho vydania.¹⁰

O PÔVODE A NEPRETRŽITOM POUŽÍVANÍ ZÁKONODARNEJ MOCI

Na zozname zakázaných kníh sa ocitla len jediná kniha od autora pochádzajúceho zo Slovenska.

I N D E X
 LIBRORUM
 PROHIBITORUM
 SANCTISSIMI DOMINI NOSTRI
 BENEDICTI XIV.
 PONTIFICIS MAXIMI
 Jussu recognitus, atque editus.

Editio postrema ceteris ornatioꝛ cum additamentis.

ROMÆ M. DCC. LXIV.
 Ex Typographia Rev. Cameræ Apostolicæ.
 Sigillum Bibliothecae
 Sem. Episcopalis
 Neosolensis

CUM SUMMI PONTIFICIS PRIVILEGIO.

Index zakázaných kníh, 1764 (Foto Monika Danková)

Kniha pod názvom *O pôvode a nepretržitom používaní zákonodárnej moci v cirkevných záležitostiach apoštolských kráľov uhorských*¹¹ od Adama Františka Kollára (1718 – 1783)¹² vyšla v roku 1764 vo Viedni. Je vedeckým spisom pojednávajúcim o dejinách uhorského práva. Kollár v nej kritizoval Werböciho *Tripartitum*, a to, hlavne formu, akou bola šľachta povinná prispievať na obranu štátu, a chamtivosť cirkevnej hierarchie. Požadoval zrušiť povinnosť šľachty osobne sa angažovať na obrane krajiny a nahradiť ju zdanením tak šľachty, ako aj cirkevných hodnostárov. Dielo nevyšlo v spomínanom roku náhodou. Zdanenie uhorskej šľachty mala Mária Terézia v propozíciách jednanja uhorského snemu, ktorý prebiehal v rokoch 1764 – 1765 v Bratislave.¹³ Snem tento spis nesmierne pobúrila. Kollára vyhlásila za zradcu, jeho kniha bola verejne spálená a Mária Terézia zakázala dovoz spisu do Uhorska. Ani to však dostatočne neupokojilo uhorskú šľachtu, a tak sa kniha dostala 13. augusta 1764 na *Zoznam zaká-*

zaných kníh ako heretická.¹⁴ Napriek tomu, že *Index* vyšiel aj v roku 1764, meno Adama Františka Kollára v ňom ešte nefigurovalo. Oficiálne bolo uverejnené až vo vydaní z roku 1770.¹⁵

APROBÁCIA

Fond knižnice ponúka široké spektrum kníh¹⁶ obsahujúcich tzv. aprobáciu, ktorá predstavovala ďalší zo spôsobov kontroly tlače. V 18. storočí sa v monarchii formoval systém cenzúry súvisiaci s reguláciou knižného trhu. Aprobácia sa stala nástrojom preventívnej cenzúry. Každý text, ktorý chcel tlačiť vydať, musel odovzdať na preštudovanie a schválenie kompetentnému úradu. Náboženské texty a texty týkajúce sa morálky sa mali predkladať na posúdenie biskupským úradom a politické spisy príslušným magistrátom. Údaj o aprobácii bol následne vytla-

čený v danej knihe. Procedúra sa postupne dostala do štátneho systému cenzúry a riadila sa smernicou panovníka z 2. augusta 1724. Tlačiar musel poslať knihy po vytlačení na revíziu v troch exemplároch Kráľovskej miestodržiteľskej rade do Viedne.¹⁷ Knižná cenzúra pretrvala, najmä pri náboženských spisoch, až do začiatku 20. storočia.

SOZNAM SLOVENSKÝCH KNÍH

So vznikom Československej republiky sa začali zakladať verejné knižnice. Podľa zákona č. 430 Sb. z. a n. z 22. júla 1919 o verejných knižniciach mala každá obec zriadiť a vydržiavať verejnú knižnicu, aby sa doplnila a prehĺbila vzdelanosť všetkých vrstiev obyvateľstva. V knižniciach sa mali nachádzať vybrané diela s „vnútornou hodnotou“. Zakázané bolo požičiavanie umelecky a obsahovo bezcenných kníh, kníh s nemravným obsahom a diel, ktoré „dráždia fantáziu čitateľa senzáčným námetom“, ako krváky, detektívky a indiány. Knižnice nemohli ponúkať rôzne pamflety a publikácie namierené proti celistvosti štátu, ale ani kupovať knihy s protištátnou tematikou. V prípade, ak sa takéto knihy už dostali do knižníc, tak sa vyradili.¹⁸

Počas trvania prvej Československej republiky boli vydávané zoznamy vhodných kníh, ktoré slúžili knihovníkom ako pomôcka na dopĺňovanie fondu. Vo fonde knižnice sa nachádza napríklad *Soznam slovenských kníh vhodných pre obecné a verejné knižnice vydaných v rokoch 1931 – 1935*, ktorý zostavil Vilém Pražák v roku 1937.¹⁹

VYRAĐOVANIE V DUCHU IDEOLÓGIE

Dejinné udalosti 2. svetovej vojny sa dotkli aj slovenského knihovníctva. Úderom pre knižnice bolo vyradovanie kníh v rokoch 1939 – 1942. Vyradovali sa knihy ideologicky zamerané proti fašizmu a proti morálke, akú si osvojoval ľudácky režim a jeho predstavitelia.²⁰

V roku 1939 došlo aj v Mestskej verejnej knižnici v Banskej Bystrici k revízii kníh. České knihy boli oddelené od slovenských a vydávali sa len na študijné účely. Ideovo nevyhovujúce knihy

boli vyradené a zaslané Matici slovenskej do Turčianskeho Sv. Martina. Patrili k nim niektoré diela slovenskej beletrie, ale najmä spisy podporujúce čechoslovakistické myšlienky, ktorých autormi boli napr. politici ako Eduard Beneš, Milan Hodža či Vavro Šrobár.²¹ Týmto opatrením značne ubudol knižný materiál. Znížil sa aj počet čitateľov, keďže pri revízii sa rozhodlo, že študentom sa budú vypožičiavať knihy len na odporúčanie profesora alebo učiteľa. Vypožičiavanie kníh malým deťom bolo úplne zastavené.²²

Po 2. svetovej vojne sa situácia opäť zmenila. Na základe nariadenia Povereníctva školstva a osvetly v Bratislave sa mala vykonať revízia okresných a obecných verejných knižníc. Došlo k nej aj v Mestskej verejnej knižnici v Banskej Bystrici. Vyradili sa všetky knihy a časopisy s fašistickou a nacistickou tendenciou, taktiež všetky vydania Hlinkovej slovenskej ľudovej strany, Hlinkovej gardy, Hlinkovej mládeže atď. Vyradené knihy boli uložené na osobitnom mieste a označené ako prohibičná literatúra a mohli byť požičané len so súhlasom riaditeľa knižnice. Naopak, knihy a časopisy, ktoré boli po roku 1938 vyradené a uložené v sklade, boli znovu zaradené do knižného fondu,²³ aj keď množstvo titulov sa počas vojny stratilo alebo bolo zničených.²⁴ V roku 1947 predstavoval počet vyradených kníh 896 titulov.²⁵

PRVÁ OČISTA KNIŽNÍC

S nástupom socializmu sa v 50. rokoch 20. storočia začala tzv. „prvá očista“ fondov. Už v roku 1949 sa v zmysle nariadenia Povereníctva vnútra uskutočnila revízia kníh vo všetkých obecných knižniciach. V júni 1949 na základe dodaných zoznamov 4-členná komisia skontrolovala fond Mestskej verejnej knižnici v Banskej Bystrici.²⁶ Vyvrcholenie „prohibičnej akcie“ predstavuje obdobie rokov 1952 – 1953. V roku 1952 vyšiel zoznam zahŕňajúci 181 položiek, ktoré mali byť vyradené a zaslané do Ústavu dejín KSČ v Prahe. Išlo o abecedný zoznam mien autorov. Ak bolo uvedené len meno autora, vyradovali sa všetky jeho spisy, ale ak sa v zozname nachádzali konkrétne diela, tak sa vyradovali len uvedené tituly.

V roku 1953 bol v podobnom duchu vydaný druhý *Zoznam*, ktorý obsahoval už 862 mien. Knihy vyradované podľa *Zoznamu* č. 2 mali byť zasielané

Prohibičná literatúra (Foto Monika Danková)

zberným knižniciam, medzi ktoré patrila aj Krajská ľudová knižnica v Banskej Bystrici.²⁷ V roku 1964 bolo opäť nariadené vyradovanie „zastaralej a politicky závadnej literatúry“, ktoré koordinovala Krajská knižnica v Banskej Bystrici a zabezpečovala i uskladnenie vyradených kníh z miestnych ľudových knižníc v Banskobystrickom okrese.²⁸ Knižnica nemala dostatok skladových priestorov, preto v roku 1965 skončili „dve veľké nákladné autá“ s knihami v Harmaneckých papierňach.²⁹

DRUHÁ OČISTA KNIŽNÍC

Druhá vlna vyradovania nastala v roku 1973, keď bol podľa smernice MK ČSR 9695/72 z 31. 5. 1972 stanovený nový súpis autorov a titulov vyradených z knižníc v súvislosti s tzv. očistou fondu od ideovo závadnej literatúry. Opäť sa vyradovali buď kompletne, alebo len stanovené diela určených autorov,

prípadne len konkrétne vydanie jednotlivých diel. Niekedy sa vyradovali diela aj takých autorov, ktorí neboli uvedení na „základnom súpise“, a to vtedy, ak zakázaní autori napísali úvod alebo doslov k ich tvorbe.³⁰ Na zoznam sa dostali aj spisovatelia, ktorí nesúhlasili s udalosťami z augusta 1968 a s okupáciou vojsk Varšavskej zmluvy. Knihy vyradovali menované komisie, pričom knihovníci daných knižníc nemali možnosť nahliadnuť do zoznamov. Záznamy o vyradených knihách mali byť vyňaté z katalógov a v prírastkových zoznamoch označené červeným Z. Knihy boli spísané a uložené do zapečatených balíkov, ktoré boli o rok neskôr zväzané do tzv. okresných depozitárov.³¹ Štátna vedecká knižnica požiadala v roku 1972 Ministerstvo kultúry Slovenskej socialistickej republiky o možnosť zriadiť z prohibičných kníh *Zvláštny fond so závadným politicko-ideovým obsahom*. Ministerstvo kultúry povolilo zriadiť fond, ktorý sa mohol využívať len na študijné účely, pretože v Banskej Bystrici sa mala otvoriť nová univerzita.³²

Počas nasledujúceho obdobia sa do Štátnej vedeckej knižnice v Banskej Bystrici dostávali rôzne druhy literatúry ako povinné výtlačky a dary. Patrili k nim aj náboženské knihy, ktoré pre vyššie spomenuté nariadenia nemohli byť prístupné čitateľom. Napriek tomu boli priebežne spracovávané. Katalógové lístky daných titulov boli však označené červeným alebo čiernym krížikom.³³ Až po roku 1989 sa začala sprístupňovať dovtedy zakázaná literatúra, ktorá bola dlhé roky neprístupná širokej verejnosti.

Zakázané knihy označované aj ako heretické, prohibičné, politicky alebo ideovo závadné a zastarané boli v minulosti čitateľom znepriístupňované či už ich fyzickým zničením (spálením, neskôr zošrotovaním) alebo vylúčením z výpožičného systému. Vo viacerých prípadoch sa pri „likvidácii“ určitých diel poukazovalo hlavne na morálne blaho čitateľov. V súčasnosti v knižniciach zakázané knihy nemáme. Ostáva na každom z nás, aby sme si na základe prečítaného urobili vlastný názor a kriticky zhodnotili konkrétne dielo.

POZNÁMKY

- ¹ BÁEZ, Fernando. *Obecné dejiny ničení knih.* Brno: Host, 2012, s. 64 – 65, 76 – 77, 117, 127, 136.
- ² ŠPÁNIOVÁ, Marta. Jezuitské knižnice – prameň skúmania dejín čitateľstva. In: *Studia Bibliographica Posoniensia 2013.* Bratislava: Univerzitná knižnica v Bratislave, 2013, s. 130.
- ³ Biskupský seminár sv. Karola Boromejského sídlil a pôsobil v Banskej Bystrici od svojho otvorenia v roku 1807 až do násilného zrušenia v roku 1950. ŽIFČÁKOVÁ, Anna. Seminárna knižnica Banskobystrického biskupstva. In: *Historické knižničné fondy ako súčasť kultúrneho dedičstva.* Banská Bystrica: Štátna vedecká knižnica, 1999, s. 45 – 46.
- ⁴ [Novvm Testamentum Græce Et Latine, Stvdio Et Indvstria Des. Erasmi Roterodami accurate editum, magna; diligentia collatis compluribus exemplaribus iam denuo expressum. Adiectis Argvmentis Cvm Concordatiis In Margine, & quadam adiuncta separatim vtli tam explicatione vocabulorum quorunda, quam demonstratione certorum ad intelligentiam veritatis pertinentium locorum]. Lipsiae: s. n., [15--], 8° (MS Ba BB 585).
- ⁵ Zápis sa nachádza na prvej strane diela nad provenienčným záznamom „Capituli Neosoliensis“.
- ⁶ *In Euangelistam Matthæum Commentarii Tribvs Tomis Digesti: Qvibvs Non Solvm singula quæque exponuntur, sed & quid singulis Marci & Lucæ differentibus locis notandum sit, diligenter expenditur. Lectori. Nec noua, nec mutatum aliquid, sed cuncta secunda hac Emendata magis editione damus. Mutatis uicibus uariant quæ tempori inhærent: Quod uerum est, uerum tempus in omne manet Per Wolfgangvm Mvscvlum Dusanum.* Basileæ: (Excvdī Fecit Ioannes Heruagius), [1551], 6° (MS Ba BB 5842).
- ⁷ BÔBOVÁ, Mária. Osud knihy a jej majiteľa z Liptovského Trnovca. In: *Kniha 2007.* Martin: Slovenská národná knižnica, 2007, s. 172.
- ⁸ BÁEZ, ref. 1, s. 236 – 238.
- ⁹ *Ottův slovník naučný. 12. díl.* Praha: J. Otto, 1897, s. 554.
- ¹⁰ Z rokov 1733 (MS Ba BB 1792), 1758 (ZER 1), 1764 (MS Ba BB 1945).
- ¹¹ *Adami Francisci Kollarii Pannonii Neosoliensis Mariae Theresiae Aug. A Consiliis Et Vindobonensis Bibliothecae Palatinae Custodis Primarii De Originibus & Vsū perpetuo potestatis Legislatoriae circa sacra Apostolicorum Regum Vngariae.* Vindobonae: Typis Joannis Thomae Trattner, Caes. Reg. Majest. Aulæ Typogr. et Bibliopolae, 1764 (MS Ba BB 1782).
- ¹² Adam František Kollár patrí medzi najvýraznejšie osobnosti vedy 18. storočia. V roku 1774 sa v hodnosti dvorného radcu stal riaditeľom Dvorskej knižnice vo Viedni, pričom sa zaslúžil o jej rozvoj. Vydával pramene k dejinám Viedne, uhorského práva a uhorskej vojenskej histórie. Bol znalcom zákonov, dejín, filozofie a pedagogiky, slovanských a orientálnych jazykov. Kollár, Adam František. *Slovenský bibliografický slovník 3: K – L.* Martin: Matica Slovenská, 1989, s. 143 – 144; CSIZMADIA, Ándor. Zápas Adama Františka Kollára s uhorskou šľachtou. In: *Historický časopis.* 1964, roč. 12, č. 2, s. 218 – 219.
- ¹³ TIBENSKÝ, Ján. *Slovenský Sokrates (Adam František Kollár).* Bratislava: Tatran, 1983, s. 34 – 43.
- ¹⁴ TIBENSKÝ, Ján. *Dejiny vedy a techniky na Slovensku.* Martin: Osveta, 1979, s. 96; TIBENSKÝ, ref. 14, s. 47 – 48.

- ¹⁵ *Index Librorum Prohibitorum Sanctissimi Domini Nostri Benedicti XIV. Pontificis Maximi*. Romae: Ex Typographia Rev. Camerae Apostolicae, 1764, 232 s. (MS Ba BB 1945); *Index Librorum Prohibitorum SS.mi D. N. Benedicti XIV. pontificis maximi*. Romae: Ex Typographia Rev. Camerae Apostolicas, 1770, s. 313.
- ¹⁶ Napríklad v dielach *Lapis Angularis* (Viennae, 1733) od Jozefa Inocenta Dežerického (MS Ba BB 3577) alebo *Florilegium Sponsalium Canonico Morale* (Comaromij, 1740) od Ludovíta Paxyho (MS Ba BB 3205).
- ¹⁷ KOLLÁROVÁ, Ivona. *Vydavatel'ia v 18. storočí: trilógia k dejinám typografického média*. Bratislava: Veda, 2006, s. 68 – 70.
- ¹⁸ *Soznam slovenských kníh vhodných pre obecné a verejné knižnice vydaných v rokoch 1931 – 1935*. Bratislava: Osvetový sväz pre Slovensko, 1937, s. 3.
- ¹⁹ *Soznam*, ref. 19, s. 131.
- ²⁰ Ide hlavne o stúpcov bývalej Hlinkovej slovenskej ľudovej strany. PASIAR, Štefan. *Dejiny slovenských ľudových knižníc*. Martin: Osveta, 1957, s. 188.
- ²¹ V Banskej Bystrici bolo na základe zaslaného zoznamu z 28 titulov *slovenskej beletrie* vyradených 14 a zo 76 titulov *náučnej literatúry slovenskej a českej týkajúcej sa slovenských vecí* 29. Štátny archív v Banskej Bystrici (ŠA BB). Fond Mestský úrad Banská Bystrica 1923 – 1945 (MÚ BB), sign. XIV (1200), Soznam kníh v mestskej verejnej knižnici v Banskej Bystrici, ktoré boli na základe nariadenia ministerstva školstva a národnej osvety č. 48.911/39 zo dňa 6. mája 1939 vyradené.
- ²² ŠA BB. Fond MÚ BB, inv. č. 341, sig. XIV 1-540/1941, Obsah: Varia. Zpráva o činnosti mestskej verejnej knižnice za r. 1941-1944(28), č. kart. 195. Zpráva o činnosti mestskej verejnej knižnice v Banskej Bystrici za rok 1940.
- ²³ ŠA BB. Fond Miestny národný výbor v Banskej Bystrici 1945 – 1949 (1951) (ďalej MNV BB), inv. č. 58, sign. VI 477-880/1945, revízia mestskej verejnej knižnice (1256); č. kart. 20. Úrad Okresného národného výboru v Banskej Bystrici.
- ²⁴ SÝKORA, Jozef. *Od mestskej verejnej ku Štátnej vedeckej knižnici v Banskej Bystrici*, 1976, s. 15. Rukopis. Archív Štátnej vedeckej knižnice v Banskej Bystrici (ďalej ŠVK BB), inv. č. A 984.
- ²⁵ ŠA BB, Fond MNV BB, inv. č. VI. 2617, hlásenie o doterajšej činnosti knižnice.
- ²⁶ ŠA BB, Fond MNV BB, inv. č. 2357.
- ²⁷ ŠÁMAL, Petr. *Soustružníci lidských duší: lidové knihovny a jejich cenzura na počátku padesátých let 20. století (s edicí seznamů zakázaných knih)*. Praha: Academia, 2009, s. 470 – 512; ONDRAŠOVIČOVÁ, Ivana. *Cenzúra v českých a slovenských knižniciach v rokoch 1948 – 1989*. In: *Knižnice a informácie*. 1997, roč. 29, č. 2, s. 84 – 87.
- ²⁸ List Okresného národného výboru – odbor školstva a kultúry v Banskej Bystrici všetkým miestnym ľudovým knižniciam v okrese z 5. 10. 1964. Archív Metodiky Štátnej vedeckej knižnice v Banskej Bystrici (ďalej AM ŠVK BB). Metodické materiály KK Ban. Bystrica za roky 1964, 1965, č. 64.
- ²⁹ Zpráva o činnosti za rok 1965. AM ŠVK BB. Krajská knižnica v Banskej Bystrici, s. 4, č. 33.
- ³⁰ PERSTICKÁ, Dagmar. *Ludvík Aškenazy a ti druzí: informace o ulčované a zamlčované literatuře*. Brno: Státní vědecká knihovna, 1990, s. 103 – 104.
- ³¹ PERSTICKÁ, ref. 31, s. 103 – 104.
- ³² List ministerstva kultúry Slovenskej socialistickej republiky z 23. 8. 1972. Archív ŠVK BB, inv. č. A 247.
- ³³ Príkladom je dielo *Dissertationum Theologicarum Sylloge* od Samuela Werenfelsa (Basileae, 1709), ktoré knižnica nadobudla darom v roku 1984 (O 2484) alebo dielo *Bohové a hrdinové antických bájí* od Vojtecha Zamarovského (Praha, 1982) získané povinným výtlačkom a spracované v roku 1983 (A 34934).